

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

תפ"ח 20749-11-18 מדינת ישראל נ' שפק(עציר)

לפני:

כבוד השופטת ליאורה ברודי, סג"נ, אב"ד

כבוד השופטת מיכל ברק נבו

כבוד השופט מיכאל תמיר

המאשימה

מדינת ישראל

באמצעות ב"כ עו"ד אורלי שרגנהיים – פמ"מ

נגד

יצחק שפק (עציר) ת"ז 058672437

הנאשם

באמצעות ב"כ עו"ד גיל גבאי

גזר דין

1. הנאשם הורשע על פי הודייתו בעובדות כתב האישום המתוקן בעבירה של רצח, לפי סעיף 300(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין"). כתב האישום המקורי הוגש עובר לכניסה לתוקף של חוק העונשין (תיקון מס' 137), התשע"ט-2019 (להלן: "תיקון מס' 137"), כך שמלכתחילה הואשם הנאשם בעבירה של רצח לפי סעיף 300(א)(2) לחוק העונשין.
2. הרשעתו בדין של הנאשם היא במסגרת הסדר טיעון, שהושג במהלך שמיעת פרשת התביעה, שלפיו תוקנו עובדות כתב האישום, וסעיף החיקוק הומר לעבירת הרצח, לפי סעיף 300(א) הנ"ל (להלן: "עבירת הרצח הבסיסית"), שבצידה עונש מרבי של מאסר עולם שאינו עונש חובה. הסדר הטיעון לא כלל הסכמה לעניין העונש. המאשימה עתרה להטיל על הנאשם עונש של מאסר עולם, להפעיל מאסר על תנאי התלוי ועומד כנגד הנאשם, וכן להטיל עליו מאסר על תנאי ולחייב אותו בפיצוי נפגעי העבירה. על פי המוסכם, ההגנה אינה מוגבלת בטיעוניה בנוגע לכל רכיבי הענישה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

תפ"ח 20749-11-18 מדינת ישראל נ' שפק(עציר)

כתב האישום המתוקן

3. במועדים הרלוונטיים לכתב האישום היו הנאשם ועליזה שפק ז"ל (להלן: "המנוחה") נשואים זה לזה (להלן: "בני הזוג").
4. החל משנת 2008 התגוררו בני הזוג יחד עם ילדיהם בדירה בנתניה. ברבות השנים עזבו חלק מהילדים את הבית.
5. במהלך חיי הנישואין התגלעו קשיים בין בני הזוג. החל משנת 2016, או בסמוך לכך, הביעה המנוחה את רצונה להתגרש מהנאשם, ומנגד ביקש הנאשם לשמר את חיי הנישואין. בתחילת חודש מאי 2018, עזבה המנוחה את הבית, ועברה להתגורר עם בתה בדירה אחרת.
6. ביום 14.5.18 חתמו בני הזוג על הסכם גירושין, ונקבע מועד לדיון בבית הדין הרבני לצורך מתן הגט. הדיון נדחה לבקשת הנאשם, ונקבע לבסוף ליום 24.10.18. במהלך החודשים שקדמו לדיון בבית הדין הרבני, הביע הנאשם את רצונו לשלום בית וניסה לשכנע את המנוחה לשוב לחיקו, אך ללא הועיל.
7. ביום 9.10.18 נסעו בני הזוג ביחד עם נ' (שאותו גידלו בני הזוג במסגרת משפחת אומנה) לפגישה בתל אביב. בדרכם חזרה מהפגישה התפתח ויכוח בין בני הזוג, שבמהלכו הביע הנאשם את כעסו על המנוחה באמתלה כי היא אינה מקדישה די מזמנה לנ'. בהגיעם בסמוך לדירת המנוחה, סילק הנאשם את המנוחה מהרכב בצעקות.
8. באותו הערב ולמחרת בשעות הבוקר, המשיכו בני הזוג להתווכח באמצעות חילופי הודעות טקסט.
9. בשעה 20:24 שלח הנאשם הודעות טקסט למנוחה שעליהן היא לא הגיבה. בשעה 20:34 התקשר אליה הנאשם, אך המנוחה לא ענתה לשיחת הטלפון. בשעה 20:45, או בסמוך לכך הגיע הנאשם לדירת המנוחה, כשעמו מסמכים הקשורים לנ'.
10. הנאשם נכנס לדירה, ובמהלך השהות בה, דקר את המנוחה באמצעות סכין בשר חדה באורך כולל של 31 ס"מ ושארך להבה 19 ס"מ, חמש עשרה דקירות בפלג גופה העליון של המנוחה, בכוונה לגרום למותה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

תפ"ח 20749-11-18 מדינת ישראל נ' שפק(עציר)

11. במעשיו המתוארים לעיל, גרם הנאשם למנוחה פצעי דקירה :
- א. שמונה פצעי דקירה בחזה ובגב בחלקו העליון : הדקירות חדרו לחלל הצדר, פגעו בריאות, בקרום הכפורת ובאפיקרד (השכבה החיצונית של הלב). כן נגרמו למנוחה ארבעה שברים בצלעות.
- ב. שבעה פצעי דקירה בחלק התחתון של הגו : פגיעות בכיפת הסרעפת, בכבד, בכליה הימנית, בעורק הכליה השמאלית ובמעי הגס, וכן שברים בצלעות ובחוליות עמוד השדרה המותני במסלולי התעלות.
12. בשל פצעי הדקירה המרובים נגרם למנוחה דימום מסיבי ומהיר, אשר גרם להלם תת נפחי והביא למותה.
13. לאחר שהבין הנאשם שהמנוחה אינה עוד בין החיים, יצא מדירתה, נעל את הדלת באמצעות מפתחות של המנוחה והשליך אותם במקום מסתור סמוך. הנאשם שב לביתו והחליף את חולצתו. בהמשך, נסע הנאשם ברכבו לכיוון מושב אביחיל, שם התחבא מפני רשויות החוק עד לאיתורו ולמעצרו ביום 11.10.18.

תסקיר נפגעי עבירה

14. הרצח של המנוחה, שהייתה כבת 53 שנים, גזל מבני המשפחה בת, אם ואחות, וזרע במשפחה הרס, אובדן ואבל עמוק שגרמו טלטלה קשה לכל אחד מבני המשפחה ולמשפחה כמכלול. המנוחה הייתה אישה חרוצה, מלאת חיים, נדיבה, טובת לב, אוהבת את בני משפחתה ונאהבת על ידם. הסתלקותה של המנוחה הותיר בנפש כל אחד מהם שברון לב וחלל גדול. בתסקיר מתוארים אצל בני המשפחה, בין השאר, תחושות וחוויות של זעזוע, כאב, אימה, החמצה, תיסכול, מרירות, אשמה וחוסר אונים. האשמה שבוטאה נגזרת מהתחושה שאולי כל אחד מהם היה יכול לעשות יותר למען הגנת המנוחה, אם כי איש מהם לא העלה על דעתו כי מעשה כזה יכול להתרחש. מכל מקום, גם התקופה שבה מתנהל ההליך בבית המשפט גובה מהילדים מחיר נפשי כבד.
15. בעת ביצוע העבירה היו שני הוריה המבוגרים של המנוחה בחיים. לאחר הרצח, חלה הדרדרות במצבה של האם, ובחלוף כשנה היא נפטרה. כעבור מספר חודשים חלה הדרדרות גם במצבו הבריאותי של האב, שמקשר בין הצער והאובדן להידרדרות המצב כמתואר. בין האב למנוחה,

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

תפ"ח 18-11-20749 מדינת ישראל נ' שפק(עציר)

שנהגה לסייע לו, היה קשר רגשי עמוק, ואובדנה הטראגי, שבהמשך לו איבד גם את אישתו, הותיר אותו, בגילו המתקדם, שבור וחסר שמחת חיים.

16. למנוחה שלושה ילדים: הבת הבכורה א', כבת 37; הבן ח', כבן 34, והבת ש', כבת 24. מאז היות נ', בנה של אחות המנוחה, כבן 9, שימשו המנוחה והנאשם עבורו משפחה אומנת.

17. מהתסקיר עולה כי מעשה הרצח לא היה הפעם הראשונה שבה נחשפו ילדיהם של הנאשם והמנוחה ונ' להתנהגותו האלימה של הנאשם. לאורך השנים נהג הנאשם באלימות פיזית, רגשית ונפשית כלפי המנוחה והילדים. לפני הרצח טופלו בני הזוג בלשכת הרווחה והתנהל ביניהם הליך גירושין שעמד לפני סיומו. הרצח והאובדן פגעו אפוא בצורה אנושה בנפשות הילדים, שהיו חבולות עוד קודם לכן.

18. הבת א': מתארת משקעים קשים מהילדות סביב האלימות שנקט הנאשם, כאשר בהמשך כפה עליה הנאשם כיוון מסוים במישור התעסוקתי. היא לא התגייסה לצה"ל, עבדה עם הנאשם בחנותו, ולבסוף, השאירה הנאשם להתמודד עם כל החובות שנצברו. גם לאחר שעזבה א' את הבית, היא ניסתה לחזק את המנוחה, ובשנה שקדמה לרצח, על רקע האלימות, היא דרבנה את המנוחה לעזוב את הבית, ואומנם המנוחה עברה להתגורר עם הבת ש'. המנוחה נהנתה ממעט רווחה, שהגיעה לקיצה עם קטילת חייה. לאחר הרצח סבלה א' מקשיי תפקוד. חרף זאת, הפכה למשפחת אומנה לנ'. א' סובלת מתסמינים פוסט טראומטיים. היא מבטאת תחושת געגועים למנוחה, יתמות וחוסר מוגנות. בנוסף, נוצר אצלה חוסר אמון המקשה עליה במישור האישי (שם, בעמ' 9-12).

19. הבן ח', נשוי ואב לפעוט, היה קשור לשני הוריו. חרף התנהגותו האלימה של הנאשם, חש ח' כלפי הנאשם קרבה ותחושת דאגה. מעשהו של הנאשם גרמו לח' להתמודד עם קונפליקט נאמנות לשני הוריו. הרצח של המנוחה בוצע בתקופה שח' נישא והתבשר שאישתו בהיריון, והוא ביטא עצב רב מכך שהמנוחה שאותה כה אהב לא זכתה לחוות עימו את הגדלת המשפחה. ח' סובל מתסמונות פוסט טראומטיות: שיחזור, הימנעות, פחד, חרדה והוא מוצף במחשבות קשות (שם, בעמ' 12-14).

20. הבת ש' תיארה את התפתחותה בצל התנהגותו של הנאשם ואת הניסיונות שלה לגונן על המנוחה (חוויה של ילדה הורית), וכן את רגשות האשמה שחוותה ביחס לרצח אימה. הקשר בין ש' למנוחה היה עז, וכמוהו האובדן שחוותה. עד היום מתקשה ש' לעכל שאימה נרצחה. ש' מדווחת על תופעות פוסט טראומטיות: בין השאר, קשיי שינה, סיטי לילה, הסתגרות

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

תפ"ח 20749-11-18 מדינת ישראל נ' שפק(עציר)

והימנעות מקשרים חברתיים, איבוד שמחת החיים, פחד וחרדה מהנאשם ומהתנהגות אלימה מצד גברים (שם, בעמ' 14-15).

21. נ' אחיינה של המנוחה: בתסקיר מתוארת מורכבות אישיותו ונסיבותיו האישיות. נ' הופתע ממעשה הרצח, וחווה תחושת אשמה. לאחר הרצח סבל נ' מסימפטומים שונים שפחתו בהדרגה. נ' סובל מבעיות נוספות, ובנות הדודה שלו מהוות עבורו גורם תמיכה משמעותי (שם, בעמ' 16-17).

22. אמו של נ', אחותה של המנוחה, תיארה קשר עז עם המנוחה מאז ילדותו, הכרת תודה למנוחה על הטיפול בבנה, ותחושות אובדן, כאב ובדידות (שם, בעמ' 8).

23. לסיכום: חלפו כשנתיים ומחצה מאז הרצח. בני המשפחה עדיין חווים את האבל והאובדן, אם כי חלקם מבטאים אופטימיות ותקווה לחיים טובים יותר. לנוכח תמונת הנזק הקשה, מומלץ לחייב את הנאשם לפצות את נפגעי העבירה.

ראיות המאשימה לעונש

24. גיליון הרישום הפלילי של הנאשם: בעברו של הנאשם עבירת אלימות (פיזית ומילולית) שבוצעה כלפי המנוחה, שבגינה תלוי ועומד נגדו מאסר על תנאי בר הפעלה בן 6 חודשים.

25. א', בתו הבכורה של הנאשם: א', שנשאה דברים גם בשם בני המשפחה, מסרה שבמעשיו לא רק שהנאשם גדע את חייה של המנוחה, אלא גרם להרס חיי כל בני המשפחה, וגזל מהילדים אם למופת. במהלך שנות הנישואין של המנוחה והנאשם, לימדה המנוחה את הנאשם את משמעות המשפחה והאהבה, וגם בתקופות הקשות הייתה נאמנה לנאשם. במהלך השנים "ספגה" המנוחה את ההתפרצויות של הנאשם כלפיה. לרוב שתקה ובכתה, ובמקרים בודדים נמלטה, אך תמיד שבה וסלחה לנאשם. לפני בני המשפחה, לא הביע הנאשם כל חרטה או התנצלות על מעשיו. א' ביקשה שבית המשפט לא ינהג במידת הרחמים כלפי הנאשם, וישווה לנגד עיניו שבמו ידיו דקר הנאשם את המנוחה 15 דקירות.

טיעוני ב"כ הצדדים

26. ב"כ המאשימה עתרה להטיל על הנאשם עונש של מאסר עולם. כן ביקשה להפעיל מאסר על תנאי שתלוי ועומד נגד הנאשם. ככל שייגזר מאסר עולם – הפעלת המאסר על תנאי בחופף, ולא - במצטבר. כן עתרה המאשימה לחייב את הנאשם בפיצוי לנפגעי העבירה בסכום המרבי הקבוע בחוק. היא המליצה שחלק הארי של הפיצוי יחולק בין שלושת ילדי בני הזוג.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

תפ"ח 18-11-20749 מדינת ישראל נ' שפק(עציר)

27. ב"כ המאשימה הדגישה את האלימות הגוברת נגד נשים, ובמיוחד את ריבוי מקרי הרצח של נשים על ידי בן הזוג שלהן.

28. בטיעוניה פרשה ב"כ המאשימה את היריעה בנוגע למערכת היחסים בין בני הזוג, במהלך שנות נישואיהם הרבות. המנוחה הייתה אישה נדיבה וטובת לב, אם מסורה לשלושת ילדיה הביולוגיים ולבן האומנה שהוא בן אחותה, שעליו נטלה חסות מגיל צעיר. המנוחה הייתה בת מסורה להוריה ואחות אהובה לאחיותיה. כך גם הייתה המנוחה אישה אוהבת ומסורה לנאשם, שהיה בן זוגה מגיל נעוריה ועד כשנתיים עובר לאירוע הרצח, שאז ביקשה המנוחה להיפרד ממנו, לאחר שחיה עימו חיים לא פשוטים. בתהליך הפרידה, היו תקופות ששבה המנוחה לחיקו של הנאשם והם שמרו על קשר יומי ביניהם. המנוחה המשיכה לקיים קשר משפחתי חם עם הנאשם ועם ילדיה. חודשים ספורים עובר לרצח, לאחר שהורשע הנאשם באלימות כנגד המנוחה והשניים אף ניסו להתחיל טיפול במרכז למניעת אלימות במשפחה, החליטה המנוחה לצאת מהדירה המשותפת ולעבור ליחידת דיור סמוכה ביחד עם בתה הצעירה. הנאשם לא השלים עם רצונה של המנוחה להיפרד ממנו, ולאורך תקופה ארוכה שב וניסה לשכנעה לשוב אליו, אך המנוחה הייתה איתנה בדעתה שלא לעשות כן. יום לפני הרצח היו בין השניים ויכוחים שנמשכו ביום הרצח (בחילופי הודעות). בהמשך, הגיע הנאשם ליחידת הדיור של המנוחה, שם דקר אותה 15 דקירות באמצעות סכין ארוכה וחדה המיועדת לחיתוך בשר. הנאשם נעץ את הסכין פעם אחר פעם בפלג גופה העליון של המנוחה, והחדיר את הסכין לאיבריה הפנימיים, לרבות לליבה. הנאשם לא התחרט על מעשיו ולא הפסיק אותם על מנת להזעיק עזרה. הנאשם נעל את המנוחה בתוך יחידת הדיור והותיר את המפתחות במקום מסתור. הוא השאיר את המנוחה מתבוססת בדמה, נמלט והתחבא, עד אשר נעצר.

ב"כ המאשימה הדגישה כי מדובר באירוע רצח אכזרי וחמור, ללא כל חמלה ובדרגת אשם גבוהה ביותר. כשרצח הנאשם את אם ילדיו, הוא פגע בערך המוגן היקר ביותר והוא הערך של חיי אדם.

29. בשטחה לפני בית המשפט את הנימוק המרכזי שעמד בבסיס הסדר הטיעון, הסבירה ב"כ המאשימה כי מכיוון שתיקון מס' 137 לחוק העונשין נכנס לתוקפו לאחר הגשת כתב האישום, הרי שהחקירה לא התמקדה באפשרות התקיימותן של הנסיבות המחמירות (ר' סעיף 301א לחוק העונשין). לאחר בחינת מכלול חומר הראיות, תוקן אפוא כתב האישום כאמור. לצד זאת, ציינה ב"כ המאשימה שכפי שמעלה כתב האישום המתוקן, היסוד הנפשי בעבירת הרצח שבה הודה הנאשם הוא יסוד ה"כוונה", כשלטענתה יסוד זה כולל גם את ההחלטה בקור רוח להמית ומבלי שקדם למעשה קנטור.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

תפ"ח 18-11-20749 מדינת ישראל נ' שפק(עציר)

30. ב"כ המאשימה עתרה לגזור על הנאשם את העונש המרבי הקבוע בחוק, והוא מאסר עולם. עמדתה היא שלנוכח עתירתה זו, אין מקום לקביעת מתחם עונש.

את העתירה לגזירת מאסר עולם נימקה ב"כ המאשימה בכך שעונש זה הוא היחיד ההולם את מעשהו של הנאשם המעיד על אשמה בדרגת חומרה גבוהה ביותר. אכן, תכלית הרפורמה בעבירות המתה היא ליצור מדרג ענישה רחב יותר בעבירות אלה, ואולם, עבירת הרצח הבסיסית כוללת מקרי המתה במנעד רחב, שמתחיל מרצח שהיסוד הנפשי שלו הוא אדישות, עד רצח שהיסוד הנפשי שלו הוא של כוונה. באותם מקרים שבהם למבצע הרצח יסוד נפשי של "כוונה תחילה" (היסוד הנפשי של עבירת הרצח לפני תיקון מס' 137), או יסוד נפשי של "כוונה" (לאחר תיקון מס' 137), עמדת המאשימה היא שנקודת המוצא צריכה להיות שהעונש ההולם את המעשה הוא מאסר עולם. אך ורק במקרים מתאימים ומיוחדים יסטה בית המשפט מהטלת עונש זה. האפשרות לחרוג מעונש של מאסר עולם מכוונת בעיקר למעשי רצח שבוצעו עם יסוד נפשי של אדישות. לתמיכה בעמדה זו הפנתה להצעת החוק לתיקון מס' 137, דברי ההסבר, לדו"ח ועדת קרמניצר ודבריו בנספח לדוח, וכן לפסיקת בתי המשפט לפני ואחרי הרפורמה. הרפורמה בעבירות המתה לא נועדה לשנות מרמת הענישה במקרים שבהם בוצע הרצח בכוונה תחילה ובדרגת חומרה גבוהה. לפיכך, במקרה זה, הגם שמדובר בהרשעה בעבירת הרצח הבסיסית, העונש הראוי הוא מאסר עולם.

לגבי מתחם העונש לא התעלמה ב"כ המאשימה מכך שעל פי רוב, בגזירת הדין בעבירת הרצח הבסיסית, קבעו בתי המשפט המחוזיים מתחם עונש. ואולם - כך ב"כ המאשימה - יש לבחון כל מקרה לנסיבותיו. במקרה דנן יש הצדקה לקבל את עתירת המאשימה לגזור על הנאשם מאסר עולם.

31. דרגת האשמה הגבוהה נלמדת מהנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, כדלקמן:

- א. הנסיבות שהובילו לביצוע העבירה: חוסר היכולת של הנאשם להשלים עם רצון המנוחה, שסבלה מאלימות מצד הנאשם, להתגרש ממנו.
- ב. במקרה זה לא נטען בכתב האישום שהנאשם תכנן את ביצוע העבירה בטרם יצא מביתו. הכוונה לרצוח את המנוחה התגבשה באופן ספונטני, בזירה, שבה הצטייד הנאשם בסכין. את החלטתו הספונטנית מימש הנאשם במעשה אכזרי. הוא דקר את המנוחה שוב ושוב 15 פעמים, מה שמצביע על כוונה בדרגת אשם גבוהה.
- ג. הנאשם הוא זה שחפץ במותה של המנוחה והוא היה המבצע היחיד של העבירה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

תפ"ח 18-11-20749 מדינת ישראל נ' שפק(עציר)

ד. הנזק שנגרם מביצוע העבירה: ב"כ המאשימה הפנתה לתסקיר נפגעי העבירה ולדברים שנשאה הבת הבכורה, א', בבית המשפט. בין השאר, הותיר מות המנוחה חלל, כאב ואובדן קשה אצל כל בני המשפחה. נסיבות המוות ואכזריותו גרמו לקושי של המשפחה להתמודד עם האסון שפקד אותם ולתחושות אשמה, החמצה, תסכול, מרירות, כעס וחוסר אונים. מדובר אפוא בנזק עצום שנגרם לבני המשפחה שחווים תחושת בדידות והתפרקות.

32. אשר להודיית הנאשם: ב"כ המאשימה מבקשת שלא להעניק משקל להודייתו של הנאשם לקולת העונש. אומנם הנאשם הודה, אך לא לפני שנשמעו עדי תביעה רבים, לרבות אחת מבנותיו של הנאשם, כאשר יריעת המחלוקת לא נסבה על זהות מבצע העבירה אלא על נסיבות הביצוע.

33. ב"כ הנאשם: אשר לקביעת מתחם העונש טען ב"כ הנאשם כי אין לקבל את עמדת המאשימה, שלפיה במקרים מסוימים, ובין השאר במקרה דנן, אין לקבוע מתחם עונש. הוא עתר אפוא לקבוע מתחם עונש שנע בין 22 ל-28 שנות מאסר. אשר לקביעת העונש בתוך המתחם, הוא עתר למקם את הנאשם בחלק התחתון של המתחם. בנוגע להפעלת המאסר על תנאי, ביקש לגזור אותו בחופף לעונש המאסר בפועל. לגבי הפיצוי: הותיר ב"כ הנאשם רכיב זה לשיקול דעתו של בית המשפט.

34. הטענות הנוגעות לנסיבות ביצוע העבירה, כפי שהן משתקפות מכתב האישום המתוקן: ב"כ הנאשם טען שכתב האישום תוקן ומותן באופן שנמחקו עובדות מכתב האישום המקורי, וכן תוקן סעיף החיקוק והומר לעבירת הרצח הבסיסית. הוא הדגיש כי אותן עובדות שיכולות היו לבסס את הנסיבות המחמירות לעבירת הרצח במובן החוק נמחקו מהנוסח המקורי, כדלקמן:
א. במהלך שנות נישואיהם, נקט הנאשם כלפי המנוחה באלימות פיזית ומילולית.
ב. עוד בטרם הגיע הנאשם לזירת העבירה גמלה בליבו ההחלטה להמית את המנוחה.
ג. הנאשם הצטייד בסכין עוד לפני שהגיע לזירה.

שינוי עובדתי נוסף: לפי כתב האישום המתוקן, מעשה ההמתה לא בוצע מיד עם כניסתו של הנאשם לדירה, אלא במהלך שהותו של הנאשם במקום.

35. בנוסף, הדגיש ב"כ הנאשם כי כתב האישום המתוקן שבו הודה הנאשם כולל את כל העובדות והנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, ואין להוסיף עליהן (ר' סעיף 40(ד) לחוק העונשין). לפיכך, חלק מהנסיבות כפי שפורטו על ידי ב"כ המאשימה בטיעוניה בהסתמך על הראיות

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

תפ"ח 18-11-20749 מדינת ישראל נ' שפק(עציר)

שנשמעו לפני בית המשפט עד אשר הוצג הסדר הטיעון ואין מופיעות בכתב האישום המתוקן, אין אמורות להיות בסיס לקביעת נסיבות ביצוע העבירה:

א. אין מקום לקבוע שהרקע למעשה הוא רצונה של המנוחה להיפרד מהנאשם. הגם שבכתב האישום המתוקן נכתב שהתגלעו קשיים בין בני הזוג והמנוחה הביעה את רצונה להתגרש, הרי שלפי סעיף 8 לכתב האישום המתוקן, הרקע למעשה ההמתה הוא כעסו של הנאשם על כך שהמנוחה לא מקדישה די מזמנה לני. בהמשך, גם הגעת הנאשם לזירת האירוע הייתה כשהוא מצויד במסמכים שקשורים לני.

ב. הואיל וכתב האישום תוקן לעבירת הרצח הבסיסית, אין לקבל את טענת המאשימה המקפלת לתוכה נסיבות הנחשבות ל"נסיבות מחמירות" במובן החוק, שהן רלוונטיות לפי סעיף 301א לחוק העונשין, שבו לא הורשע הנאשם: התעללות פיזית ונפשית של הנאשם במנוחה והיות הרצח אכזרי וחמור במיוחד. לגבי התכנון, גם המאשימה אינה חולקת על כך שמעשה הרצח לא היה מתוכנן.

36. הטענה המשפטית לעניין קביעת מתחם העונש: תיקון מס' 137 לחוק העונשין, הנוגע לרפורמה בעבירות ההמתה, נכנס לתוקפו ביולי 2019. מספר שנים קודם לכן נכנס לתוקפו חוק העונשין (תיקון מס' 113), התשע"ב-2012 (להלן: "**תיקון מס' 113**") (שעניינו הבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה), שלפיו בגזרו את הדין, על בית המשפט לקבוע מתחם עונש. הוראה זו ישימה גם כאשר מורשע אדם בעבירת הרצח הבסיסית, להבדיל מגזירת הדין בעבירת הרצח בנסיבות מחמירות, שלצידה עונש מאסר עולם חובה, מצב שבו אין בית המשפט קובע מתחם עונש. קביעת מתחם העונש ומיקום העונש של הנאשם בתוך המתחם מאפשרת לבית המשפט להתחשב גם בנסיבות האינדיבידואליות של הנאשם. קבלת התזה של המאשימה, הלכה למעשה, לא תאפשר לבית המשפט לעשות כן, והיא אינה עולה בקנה אחד עם הוראות החוק.

37. הודייתו של הנאשם: אין לקבל את עמדת המאשימה שלפיה הואיל והעונש הראוי היחיד בעבירת רצח עם יסוד נפשי של כוונה הוא מאסר עולם, אין ליתן כלל משקל להודיית הנאשם. עמדה זו מנוגדת לכללי היסוד של תורת הענישה. מקום שנאשם הודה ונטל אחריות למעשיו במקום שהוא נדרש לכך, קיימת הצדקה להקלה בעונשו. לנטילת האחריות יש משמעות לא רק בהיבט של החיסכון בזמן השיפוטי, כי אם ובעיקר לגבי נפגעי העבירה. לדידם של נפגעי העבירה יש חשיבות לכך שהנאשם הוא זה שנטל אחריות למעשיו. במקרה הנדון הודה הנאשם כבר בחקירתו הראשונה במשטרה שהוא זה שגרם למותה של המנוחה, והביע צער וחרטה על מעשיו. הנאשם לא בחר לנהל הליך סרק של הוכחות. ניהול ההליך עד לשלב שבו הודה הנאשם היה ענייני, והוא נסב על המחלוקת בעניין הטענה בכתב האישום המקורי שבמהלך השנים נקט הנאשם באלימות כלפי המנוחה, וכי עובר להגעתו ליחידת הדיור – הצטייד בסכין. במסגרת ההסדר עובדות אלה נמחקו מכתב האישום והן אין חלק מכתב האישום המתוקן.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

תפ"ח 18-11-20749 מדינת ישראל נ' שפק(עציר)

38. הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה: הנאשם הוא כבן 56 שנים, ובגילו זה יש משמעות לענישה מחמירה. לנאשם הרשעה יחידה קודמת בגין עבירת אלימות שבוצעה כלפי המנוחה בשנת 2016; לאורך השנים עזר הנאשם לילדיו, וכן קיבל את נ' למשפחתו וגידל אותו כבן, גם לאחר שהמנוחה עזבה ליחידת הדיור והתגוררה בנפרד מהנאשם; הנאשם שיתף פעולה עם רשויות החוק, כאמור, הוא הודה, וכן ביצע שחזור של המעשה.

39. הנאשם נשא את דברו לעונש כשהוא מקריא ממסמך כתוב. לדבריו, הוא חש צער וחרטה על מעשיו וביקש סליחה מילדיו ומבני משפחתה של המנוחה. לדבריו הוא מבין את הכאב והצער שהוא גרם לבני המשפחה, והוא מודע לכך שבמו ידיו גרם לחורבן משפחתו וביתו. הנאשם הביע משאלה שהוא יוכל לשוב ולרכוש את אמונם של ילדיו, והם יעניקו לו הזדמנות לאחות את השברים.

דיון והכרעה

סוגיית מתחם העונש

40. תיקון מס' 137, שעניינו הרפורמה בעבירות ההמתה, נכנס לתוקפו ביום 10.7.19.

41. במסגרת תיקון מס' 137 בוטלה עבירת הרצח בכוונה תחילה לפי סעיף 300(א)(2) לחוק העונשין, שבצידה היה עונש מאסר עולם חובה למי שגרם בכוונה תחילה למותו של אדם. חלף עבירה זו נחקקו שתי חלופות לעבירת הרצח: האחת, עבירת הרצח הבסיסית לפי סעיף 300(א) לחוק העונשין, שבצידה עונש מרבי של מאסר עולם. השנייה, עבירת הרצח בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 301א לחוק העונשין, שבצידה עונש מאסר עולם חובה.

42. עבירת הרצח הבסיסית: סעיף 300(א) לחוק העונשין קובע ש"הגורם בכוונה או באדישות למותו של אדם, דינו – מאסר עולם". לפיכך, עבירת הרצח כוללת קשת רחבה של מקרים: הן את עבירת הרצח על פי הדין הישן, שבה היסוד הנפשי הוא כוונה; והן את עבירת ההריגה על פי הדין הישן, שבה היסוד הנפשי הוא אדישות.

סעיף 311א לחוק העונשין קובע ש"על אף הוראות סעיף 41 (שעניינו העונש המרבי כשלצד העבירה נקבע עונש של מאסר עולם שאינו חובה – ל.ב.) בעבירה לפי סימן זה שדינה מאסר עולם ולא נקבע שהוא עונש חובה, רשאי בית המשפט להטיל מאסר עולם לתקופה בלתי קצובה או מאסר לתקופה שלא תעלה על שלושים שנים". לפיכך, העונש המרבי שניתן להטיל בעבירת הרצח הבסיסית הוא מאסר עולם, או מאסר לתקופה שלא תעלה על שלושים שנה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

תפ"ח 20749-11-18 מדינת ישראל נ' שפק(עציר)

43. עבירת הרצח בנסיבות מחמירות: סעיף 301א לחוק העונשין קובע שהגורם בכוונה או באדישות למותו של אדם, כאשר מתקיימת אחת הנסיבות המחמירות שבסעיף 301א(א) לחוק העונשין, דינו מאסר עולם חובה. בין השאר, נקבעו הנסיבות המחמירות הבאות: המעשה נעשה לאחר תכנון או לאחר הליך ממשי של שקילה וגיבוש החלטה להמית; הקורבן הוא בן זוגו של הנאשם והמעשה נעשה לאחר התעללות שיטתית או מתמשכת בו, גופנית או נפשית; המעשה נעשה באכזריות מיוחדת, או תוך התעללות גופנית או נפשית בקורבן.

44. לפי סעיף 25 לחוק העונשין (תיקון 137), התשע"ט-2019, תחולתו של תיקון מס' 137 הוא שישה חודשים מיום פרסומו, והוא יחול על עבירות שבוצעו מיום התחולה ואילך. על עבירה שבוצעה לפני יום התחולה וטרם ניתן פסק דין חלוט בעניינה, יחולו הוראות סעיף 5(א) לחוק העונשין, הקובע כדלקמן: **"נעברה עבירה ובטרם ניתן פסק-דין חלוט לגביה, חל שינוי בנוגע להגדרתה או לאחריות לה, או בנוגע לעונש שנקבע לה, יחול על העניין החיקוק המקל עם העושה; "אחריות לה" – לרבות תחולת סייגים לאחריות הפלילית למעשה".** בבואו לקבוע מהו הדין המקל על העושה, יבחן בית המשפט את מלוא ההסדר הקבוע בחוק העיקרי כנוסחו בתיקון מס' 137, לעומת ההסדר שהיה קבוע ערב יום התחילה בחוק העיקרי לעניין גרימת מוות (ר' לעניין זה ע"פ 1130/19 נאצר שוא נ' מדינת ישראל (27.12.20)).

45. בדברי ההסבר להצעת חוק העונשין (תיקון מס' 124) (עבירות המתה), התשע"ו-2015, ה"ח הממשלה 972 (להלן: **"הצעת חוק העונשין"**), נאמר כך:

"עבירת הרצח בנוסחה המוצע (עבירת הרצח הבסיסית – ל.ב.) נועדה לחול על המקרים החמורים של המתת אדם, אך לא על המקרים החמורים ביותר... למקרים החמורים ביותר של המתה נועדה העבירה של רצח בנסיבות מחמירות... שהיא במידה רבה, המחליפה המהותית של עבירת הרצח כנוסחה היום".

"מוצע לקבוע בצד עבירת הרצח הבסיסית שבסעיף 300(א) לחוק כתיקונו המוצע, עונש של מאסר עולם כעונש מרבי או מאסר שלא יעלה על שלושים שנה. עונש זה מבטא את החשיבות המיוחדת של ערך חיי אדם, החומרה המיוחדת הנלווית לקיפוח חיי אדם וההוקעה החברתית הראויה למעשה ולעושה. קביעת העונש של מאסר עולם כעונש מרבי מאפשרת גמישות והטלת עונשים קלים יותר במקרים המתאימים".

לגבי עבירת הרצח בנסיבות מחמירות: **"הנסיבות המחמירות שמוצע לכלול בסעיף כוללות את מקרי הרצח החמורים ביותר, כאלה המבטאים חומרה מוסרית מיוחדת,**

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

תפ"ח 18-11-20749 מדינת ישראל נ' שפק(עציר)

וזאת בהתבסס בין השאר על החקיקה במדינות אחרות בעולם. קביעת העבירה של רצח בנסיבות מחמירות מבטאת את משקלם המיוחד של שיקולי האשם וההוקעה בגינו במקרים אלה, הבאים לידי ביטוי הן בדרך של תיוג מיוחד של מעשה הרצח כרצח בנסיבות מחמירות והן בדרך של ענישת חובה".

46. דו"ח הצוות לבחינת עבירות המתה בחוק העונשין בראשות הפרופ' קרמניצר: במהלך הדיונים התעוררה השאלה האם בצד עבירת הרצח יש להותיר על כנו עונש של מאסר עולם. הצוות המליץ להותיר את עונש המאסר עולם כעונש מרבי לעבירת הרצח, בנימוק שיש לראות בו עונש ראוי מבחינת התיוג והמסר שהוא מגלם. העונש מבטא את החשיבות המיוחדת של ערך חיי האדם, החומרה המיוחדת שבקיפוחם וההוקעה החברתית הראויה למעשה ולעושה. במקרים החמורים של עבירת הרצח, ישנה הצדקה להטלת עונש חריג שאינו לתקופה קצובה, היינו: מאסר עולם. ראוי לקבוע שבית המשפט יוכל להטיל בגין עבירת הרצח עונש מאסר עולם שאינו קצוב בזמן. עם זאת, יש לאפשר לבית המשפט להטיל עונש קצוב בזמן במקרים שהם פחות חמורים, עם הגבלה שהעונש לא יעלה על שלושים שנה. הצוות המליץ אפוא לקבוע שהעונש המרבי בגין עבירת הרצח יהיה מאסר עולם לתקופה בלתי קצובה שאותה יוכל בית המשפט להטיל במקרים החמורים, או מאסר שלא יעלה על שלושים שנה.

47. במקרה דנן בוצעה העבירה ביום 10.10.18, טרם כניסתו של תיקון מס' 137 לתוקף. במסגרת הסדר הטיעון תוקן כתב האישום באופן שהוחל הדין המקל: עבירת הרצח לפי הדין הישן, שבצידה עונש מאסר עולם חובה, הומרה בעבירת הרצח הבסיסית על פי הדין החדש, שבצידה עונש מאסר עולם כעונש מרבי.

48. כפי שפורט לעיל, קבע המחוקק שתי חלופות לעבירת הרצח. בחלופה שעניינה רצח בנסיבות מחמירות, העונש של מאסר עולם הוא חובה, ועל כן ההוראה לקבוע מתחם עונש אינה חלה במקרה זה.

49. לעומת זאת, לצדה של עבירת הרצח הבסיסית קבוע עונש מרבי של מאסר עולם. אם כך, להבדיל מהמקרה שבו העונש של מאסר עולם הוא חובה, במקרה שהעונש הוא מרבי יש לבית המשפט שיקול דעת בגזירת העונש. לפי תיקון מס' 113 לחוק העונשין, יקבע בית המשפט מתחם עונש הולם למעשה העבירה שביצע הנאשם בהתאם לעיקרון המנחה בענישה. העיקרון המנחה בענישה הוא קיומו של יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם ובין סוג העונש המוטל עליו ומידתו. לשם קביעת מתחם העונש יתחשב בית המשפט בערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה, במידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנהוגה ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה. בגזירת העונש המתאים לנאשם, **"רשאי בית המשפט**

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

תפ"ח 20749-11-18 מדינת ישראל נ' שפק(עציר)

להתחשב בהתקיימות נסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, ובמידה שבה התקיימו, ככל שסבר כי ראוי לתת להן משקל בנסיבות המקרה, ובלבד שהעונש לא יחרוג ממתחם העונש ההולם".

בנוסף, בגזירת העונש רשאי בית המשפט לחרוג ממתחם העונש ההולם בשל שיקולי שיקום או הגנה על שלום הציבור (ר' פרק ו', סימן א'1 לחוק העונשין: הבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה).

50. כאמור, עבירת הרצח הבסיסית כוללת קשת רחבה של מקרים. הואיל והתיקון נכנס לתוקפו בחודש יולי 2019, קביעת מדיניות הענישה בתיקים אלה נמצאת בתהליך של התהוות והתגבשות. עם חלוף הזמן תותווה המדיניות החדשה לאותם מקרים שיחסו תחת עבירת הרצח הבסיסית, על פי חומרתם. בענייננו עסקינן בתקופת הביניים, במובן זה שכתב האישום הוגש עובר לתיקון מס' 137 לחוק העונשין, ותיקון כתב האישום לעבירת הרצח הבסיסית וגזירת הדין נעשים בשלב שלאחר התיקון. אם כך, בתקופת הביניים על פי רוב, מונחים לפני בית המשפט מקרי הרצח החמורים יותר, במובן זה שבזמן הגשת כתב האישום יוחס לנאשם יסוד נפשי של "כוונה תחילה", ועל כן מתחמי העונש שנקבעו מותאמים לאותן נסיבות. נעיר כי כתבי האישום שהוגשו ויוגשו לאחר התיקון, יתייחסו לקשת רחבה יותר של מקרים, לרבות כאלה שהיסוד הנפשי בהם הוא אדישות, על כל המשתמע מכך לקביעת מתחם העונש (ר' בתפ"ח (מרכז) 58246-02-18 **מדינת ישראל נ' ברנהו** (10.12.19) (להלן: "**תפ"ח ברנהו**")).

51. ב"כ הצדדים הפנו אותנו לגזרי דין שניתנו על ידי בתי המשפט המחוזיים בעבירת הרצח הבסיסית. מעיון בגזרי הדין, שנסיבותיהם יפורטו בהמשך, עולה שבמקרים שבהם עתרה המאשימה שלא לקבוע מתחם עונש ולהטיל עונש מאסר עולם, לא קיבלו בתי המשפט את עמדתה, וקבעו מתחם עונש בהתאם לתיקון מס' 113 לחוק העונשין.

בתפ"ח **ברנהו**, שבו לא נקבע מתחם עונש, עתרה המאשימה, במסגרת הסדר טיעון, להטיל עונש ראוי של 30 שנות מאסר. באותו מקרה הורשע הנאשם בעבירת הרצח הבסיסית, חבלה חמורה בנסיבות מחמירות (ועבירות נוספות). בית המשפט מצא שלא לקבוע מתחם עונש. ההנמקה הייתה שמדובר במקרה שהוא מהראשונים לאחר תיקון מס' 137, שבהם נגזר עונש שאינו מוסכם (במסגרת הסדר הטיעון), בגין עבירת הרצח הבסיסית, ובידי הצדדים לא היו אסמכתאות ישירות למדיניות הענישה בעבירה זו. בנוסף, הסדר הטיעון הושג בשל קשיים ראייתיים, וכן הייתה הסכמה לתקרת עונש הכוללת את כל העבירות שבהן הורשע הנאשם, אף שלא מדובר בנפגע עבירה אחד ובאירוע אחד. מדובר אפוא במקרה שיפה לנסיבותיו.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

תפ"ח 20749-11-18 מדינת ישראל נ' שפק(עציר)

52. אנו סבורים כי משהורשע הנאשם בעבירת הרצח הבסיסית, שלצידה קבוע עונש מרבי של מאסר עולם, לבית המשפט נתון שיקול הדעת בגזירת העונש. כאשר גזירת עונש מאסר העולם אינה חובה, חלות הוראות סימן א'1 לחוק העונשין: הבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה, ומכאן שעל בית המשפט לקבוע מתחם עונש למעשה העבירה.

מתחם העונש

הערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה:

53. הערך החברתי שנפגע בעבירת הרצח הוא קדושת חיי האדם, שעומדת בראש סולם הערכים החברתיים (ר' ע"פ 3617/14 טייטל נ' מדינת ישראל (28.6.16)).

54. בע"פ 3011/17 פרץ נ' מדינת ישראל (31.1.19) הורשע המערער בעבירות אלימות שביצע בבת זוגתו, ובהן ניסיון רצח. כך נפסק:

"...שנת 2018, אשר הסתיימה לפני שבועות אחדים בקול זעקה מרה, לימדה כי ממשות הסכנה הנשקפת לנשים מאלימות במשפחה איננה נחלת העבר. במהלך שנה אחת בלבד נרצחו 26 נשים על ידי בני זוגן וקרוביהן – נתון מצמרר המשקף מציאות חברתית קשה עמה לא ניתן להשלים. בית משפט זה עמד, וחזר ועמד, על החשיבות העליונה של מיגור תופעת האלימות נגד נשים על ידי בני זוגן, בין השאר באמצעות ענישה מחמירה ובלתי מתפשרת. לפני למעלה מעשור ציין השופט אדמונד לוי ז"ל את הדברים הבאים:

'חדשות לבקרים אנו מתבשרים על גבר נוסף שחבל בבת-זוגו, ולא מעטים הם המקרים שהתקיפות הסתיימו במותה של הקורבן. את הרוח הרעה הזו יש לעקור מן השורש, ומקום שהסברה וחינוך לא עושים את שלהם, מצווה בית המשפט לתרום את תרומתו בדרך הענישה שינהיג (ע"פ 618/06 מדינת ישראל נ' פלוני [...]) (19.3.2007).'

חברתי, השופטת ענת ברון, ביטאה רעיון דומה בדברים נכוחים שנכתבו זה לא מכבר:

'ההיקף הוא עצום, ועם זאת – את סימני האלימות נושאת כל אחת מקורבנות האלימות על גופה, בבשרה, ובנפשה כשהיא לגמרי לבדה. ולא פעם כאשר היא כבר מוצאת בתוכה את תעצומות הנפש הדרושים לה על מנת למלט נפשה מן המתעלל, היא מוצאת שחיצי ביקורתה של המשפחה והסביבה הקרובה מופנים דווקא כלפיה. במצב דברים זה, נשים רבות נתקלות בקושי ממשי לגדוע את מעגל האלימות נגדן, ואף להתלונן לא יעזו. ענישה הולמת ומרתיעה בעבירות מסוג זה, כבמקרה דנן, יש בה משום הכרה בהשפלה ובמצוקה הנוראה שחוות אישה הנתונה לדיכוי ואלימות מצד בן זוגה; כמו גם העלאת המודעות לתופעה של אלימות נגד נשים, שהיקפה כאמור ניכר ומדאיג (ע"פ 1474/14 פלוני נ' מדינת ישראל [...]) (15.12.2015).'

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

תפ"ח 20749-11-18 מדינת ישראל נ' שפק(עציר)

ואכן, השנים חולפות, נדמה לנו שאנו צועדים קדימה לעבר עולם מתקדם ושוויוני יותר, ואולם, לדאבון הלב, בתחום האלימות נגד נשים מצד בני זוגן וקרוביהן עולם כעוולתו נוהג. במצב דברים זה ענישה מחמירה נגד בני זוג אלימים הייתה ועודנה צורך השעה, ועובדה מצערת זו מפחיתה את המשקל שניתן לייחס לשיקולי ענישה אחרים, כדוגמת נסיבותיו האישיות של המערער..."

55. בע"פ 2333/17 פלוני נ' מדינת ישראל (2.12.18) הורשע המערער ברצח המנוחה, שהייתה בת זוגו במשך כ-20 שנים, כאשר ב-3 השנים האחרונות עובר להגשת כתב האישום, היחסים בין השניים הידרדרו, והשניים המשיכו להתגורר יחד בביתם בחדרים נפרדים. וכך נפסק:

"...בשולי הדברים, אך לא בשולי חשיבותם, אוסיף כי רק לפני ימים אחדים, ביום 25 בנובמבר, צוין בישראל ובמדינות רבות ברחבי העולם יום המאבק הבינלאומי באלימות נגד נשים. במקרה שלפנינו, רצח המערער את אשתו המנוחה באכזריות על רקע סכסוך כלכלי במטרה להשיג את אשר סבר כי 'מגיע לו'... וזאת בהיותה בתוך ביתה שלה – מרחב שחלקה עמו ושאמור היה להיות מקום מפלטה ומבצרה. מקרה זה מהווה 'מופע' טיפוסי – אם כי חריג וקשה במיוחד בנסיבותיו – של אותה תופעה נפסדת, המהווה חולי חברתי חוצה קבוצות, מגזרים ולאומים שגבה את חייהן של 24 נשים במהלך השנה החולפת.

אחד הקשיים המשמעותיים בהתמודדות עם תופעת האלימות נגד נשים ובהגברת המודעות סביבה טמון בשיעורי הדיווח הנמוכים לגביה, וכן בחששם של המעורבים מלהתלונן על ההתנהגות האלימה או על הסימנים המקדימים לה...

...היבט חמור נוסף של תופעה זו הוא העובדה שבמקרים רבים, השלכותיה ונזקיה חורגים מגבולותיה המצומצמים של מערכת היחסים האלימה, ומתפשטים כאדוות על פני המים לעבר בני משפחה, ידידים וחברי קהילה. חומרה יתרה נודעת להשפעתה של התופעה על ילדים אשר גדלים בצלה של האלימות והופכים, בעל כורחם, לעדי ראיה למעשים...

...בית משפט זה חזר והבהיר כי עבירות אלימות נגד נשים המבוצעות בתוך התא המשפחתי יזכו ליחס מחמיר במיוחד..."

פסיקת בתי המשפט בעבירת הרצח הבסיסית לאחר התיקון (ב"תקופת הביניים"):

56. תפ"ח (ב"ש) 51134-02-17 מדינת ישראל נ' קפוסטין (21.1.21): לאחר שמיעת הוכחות, נדון הנאשם לעונש מאסר בפועל למשך 18 שנה, בגין עבירת הרצח הבסיסית. הנאשם, בנה של

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

תפ"ח 20749-11-18 מדינת ישראל נ' שפק(עציר)

המנוחה והמנוחה אכלו יחדיו ושתו אלכוהול. לאחר שעזב הנאשם ובהמשך אותו הלילה, הגיעה המנוחה לדירת הנאשם. מסיבה שאינה ברורה, היכה הנאשם את המנוחה מכות רבות בחלקי גופה השונים, ובין היתר, בראשה, בבית החזה שלה ובבטנה, בהשתמשו, בין היתר גם בחפצים שונים, ובכך גרם בשוויון נפש למותה. במסגרת הסדר הטיעון, שבו תוקן כתב האישום וסעיף החיקוק הומר לעבירת הרצח הבסיסית, עתרה המאשימה להטיל על הנאשם עונש מאסר עולם. בית המשפט קבע מתחם עונש שנה בין 15 ל-22 שנות מאסר.

57. תפ"ח (ת"א) 26100-07-17 **מדינת ישראל נ' ברוך** (24.11.19) (בזמנו הגיש הנאשם ערעור לבית המשפט העליון בהליך ע"פ 90/20, שהופסק עקב פטירת הנאשם): לאחר שמיעת ההוכחות, ולאור עמדתה של המאשימה שהרצח לא בוצע בנסיבות מחמירות, הורשע הנאשם בעבירת הרצח הבסיסית ונדון לעונש מאסר בפועל למשך 20 שנה. בין הנאשם ואישתו המנוחה התגלע ויכוח, שבמהלכו צעקה המנוחה על הנאשם ללא הרף. בליבו של הנאשם גמלה ההחלטה להמית את המנוחה. למימוש כוונה זו הצמיד הנאשם בחוזקה כרית על פניה של המנוחה ולא אפשר לה לנשום, ובכך גרם למותה. באותו מקרה, במשך שנים רבות עובר לאירוע הרצח, טיפל הנאשם במנוחה שסבלה מבעיות גופניות ונפשיות, ולאחר האירוע ניסה לשלוח יד בנפשו (בלע כדורים וביצע חיתוך של הורידים).

המאשימה טענה שלנוכח הנסיבות המיוחדות של המקרה, אין היא עותרת להטיל על הנאשם מאסר עולם, והיא הציעה לקבוע מתחם עונש שנה בין 20 ל-25 שנות מאסר. בית המשפט קבע כי יש בנסיבות המורכבות כפי שנפרשו בפניו, כדי להפחית במידת מה את חומרת אשמו של הנאשם, ומדובר במקרה שבו אין מקום להטיל על הנאשם את העונש המרבי הקבוע בחוק. נקבע אפוא שמתחם עונש נע בין 18 ל-24 שנות מאסר.

בנוגע להליך שלפנינו טענה ב"כ המאשימה כי עניין **ברוך** עוסק במקרה שנסיבותיו חריגות, ובשל כך הוצע לבית המשפט מתחם העונש האמור. מקרה זה אינו דומה למקרה דנן, ועל כן אין ללמוד ממנו גזירה שווה. ב"כ הנאשם הפנה לקביעת בית המשפט כי לא היה מדובר במעשה הומניטרי, ומכאן הוא מבקש ללמוד שלא בהכרח מדובר בגזר דין החורג ממדיניות הענישה.

58. תפ"ח (חי') 612-10-16 **מדינת ישראל נ' עאמר** (15.12.20): לאחר שמיעת הוכחות, נדון הנאשם לעונש מאסר בפועל למשך 20 שנה, בגין עבירת הרצח הבסיסית. ברקע לאירוע, סכסוך בין הנאשם ובין המנוח. ביום האירוע ניגש המנוח לרכבו של הנאשם כשמוט עץ בידו, וחבט באמצעותו ברכבו של הנאשם. בתגובה שלף הנאשם את אקדחו וירה 7 כדורים לעבר ראשו וחצי גופו העליון של המנוח, שגרמו למותו. נקבע שאצל הנאשם התגבשה ההחלטה להמית,

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

תפ"ח 20749-11-18 מדינת ישראל נ' שפק(עציר)

אם כי לא הנאשם הוא זה שתכנן מראש להיפגש עם המנוח. כמו כן, נקבע שהרצח בוצע בכוונה תחילה בהתאם ליסודות סעיף 300(א)(2) כניסוחו עובר לתיקון מס' 137. באותו מקרה עתרה המאשימה שלא לקבוע מתחם עונש, בטענה שהרצח בוצע בכוונה תחילה, והעונש ההולם והמתאים הוא מאסר עולם. ואולם, כך קבע בית המשפט: **"יש לבחון כל מקרה לנסיבותיו והמחוקק, בקביעתו כי גם במקרה של רצח בכוונה יש שיקול דעת שלא לגזור מאסר עולם, קבע למעשה כי בסוג זה של מקרים יהיה מתחם עונש הולם, יכול וקצהו העליון יהיה מאסר עולם ויכול ויהיה נמוך יותר..."** (שם, בפסקה 9). בהתחשב בכל השיקולים, לרבות הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, נקבע שמתחם עונש ההולם הוא בין 18 ל-30 שנות מאסר.

ב"כ המאשימה טענה כי אין לגזור גזירה שווה מעניין עמאר למקרה דנן. לעניין העונש שהוטל על עמאר התחשב בית המשפט בעברו הנקי של הנאשם ובתרומתו למדינה במשך שנים בהקשר הביטחוני והחברתי. לעומת זאת, טען ב"כ הנאשם שבעניינו הודה הנאשם, בעניין עמאר הוא הורשע לאחר ניהול הוכחות, והעונש שהוטל עליו היה נמוך משמעותית מזה שלו עתרה המאשימה.

59. תפ"ח (חי') 34802-06-19 **מדינת ישראל נ' בולבול** (21.1.21): הנאשם שהודה נדון לעונש מאסר בפועל למשך 24 שנה, בגין עבירת הרצח הבסיסית, תקיפה חבלנית ועבירות נשק. בין הנאשם ואחיו ובין המנוח ובני משפחתו ניטש סכסוך. לאחר עימות בין אחיו של הנאשם למנוח שבו נכח הנאשם, סוכם שהאח והמנוח ייפגשו כדי "לסגור עניינים". הנאשם נכנס לביתו והצטייד באקדח טעון בכדורים, ונסע ברכב עם אחיו להיפגש עם המנוח. במקום המפגש, החנה המנוח את הרכב וירד עם בניו ואחיו. אחיו של הנאשם ירד מהרכב והתקרב למנוח. לאחר עימות שהיה בין האח ובין המנוח ובני משפחתו, יצא הנאשם מהרכב כשהוא אוחז באקדח, התקרב לעבר בני משפחת המנוח, ובהיותו במרחק של מטרים בודדים מהם, כיוון את האקדח לעבר המנוח וירה 5 יריות לפחות, בכוונה להמיתו. היריות פגעו במנוח שהתמוטט במקום. לאחר הירי, זינק אחי המנוח על הנאשם לחלץ את האקדח, ובין השניים התפתח עימות, שבמהלכו היכה הנאשם את אחי המנוח בראשו עם האקדח וגרם לו חבלה של ממש.

לאחר שמיעת חלק מעדי התביעה, הוצג לבית המשפט הסדר טיעון שלפיו תוקן כתב האישום ועבירת הרצח הומרה לעבירת הרצח הבסיסית. הוסכם בין הצדדים שאלמלא התיקון לחוק, היה מורשע הנאשם בעבירה של רצח בכוונה תחילה. עם זאת, הואיל ולא התקיימו "נסיבות מחמירות", חל הדין מקל על הנאשם, והוא הורשע בעבירת הרצח הבסיסית, כשהיסוד הנפשי שלו הוא כוונה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

תפ"ח 20749-11-18 מדינת ישראל נ' שפק(עציר)

באותו עניין טענה המאשימה כי מבחינה עקרונית "העונש ההולם בעבירות של רצח בסיסי שבוצעו בכוונה תחילה, הוא מאסר עולם, ואילו רק במקרים המתאימים והמיוחדים, נכון יהיה לסטות מעונש זה". בית המשפט דחה במפורש את טענת המאשימה שלפיה הרשעת הנאשם בעבירת הרצח הבסיסית מחייבת השתת מאסר עולם "כעונש מוצא" וכי סטייה מעונש זה תיעשה רק במקרים חריגים. לא בכדי המחוקק בחר לאפשר לבית המשפט להפעיל שיקול דעת גם כאשר מדובר ברצח בכוונה. ויובהר, בנסיבות המתאימות ניתן גם ניתן יהיה לגזור מאסר עולם גם ברצח 'בסיסי'. בית המשפט קבע אפוא מתחם עונש שנע בין 22 ל-30 שנות מאסר.

ב"כ המאשימה ציינה, שלהבדיל מהמקרה דנן, במרבית שלבי האירוע היה חלקו של הנאשם בעניין בולבול קטן (לא היה חלק מהעיונות המילולי, לא יזם את המפגש "לסגור עניינים", ולא נהג ברכב). כמו כן הודה בולבול לאחר שתי ישיבות הוכחות. ב"כ הנאשם ציין שבעניין בולבול הסכימו הצדדים שאלמלא התיקון היה מורשע הנאשם באותו המקרה ברצח בכוונה תחילה. העונש שהוטל על בולבול היה נמוך בהרבה מהעונש שלו עתרה המאשימה.

60. תפ"ח (מרכז) 25647-01-18 מדינת ישראל נ' פלוני (11.7.19): הנאשם שהודה בעיצומה של פרשת התביעה, הורשע במסגרת הסדר טיעון בעבירת הרצח הבסיסית ונדון בהסכמה, לעונש מאסר בפועל למשך 25 שנה. הסדר הטיעון הושג בשל שיקול ראייתי, וכדי למנוע את העדת הבן שהיה עד ראיה. הנאשם חשד שהמנוחה שהייתה אישתו בוגדת בו. בעת שהייתה המנוחה במטבח וחתכה בשר באמצעות סכין מטבח, פרץ ויכוח בינה ובין הנאשם, שבמהלכו התקשרה המנוחה למוקד משטרה כדי להזעיק עזרה. הנאשם נטל את סכין המטבח לידי, ובעוד המנוחה משוחחת עם המוקדנית, החליט הנאשם לגרום למותה ודקר אותה באמצעות הסכין 6 פעמים בחזה שלה, בבטנה ובמקומות נוספים בגופה. מיד לאחר מכן דקר הנאשם את עצמו בבטנו באמצעות הסכין, ונגרם לו נקב במעי הגס. בנם שהתעורר מצעקותיה של המנוחה, ניסה להוציא מידי הנאשם את הסכין, והחל מאבק בין השניים. לבן נגרמו חתכים בכפות ידיו. הסכין נשמטה מידי הנאשם, והבן הורה למנוחה לברוח מהדירה, היא עשתה כן והתמוטטה בחצר, ובהמשך מתה מפצעה. במעשיו גרם למותה של המנוחה בכוונה תחילה.

61. תפ"ח (ת"א) 13903-07-18 מדינת ישראל נ' מרמש (14.9.20): הנאשמים הודו במסגרת הסדר טיעון בעובדות כתב האישום המתוקן, והם הורשעו בעבירת הרצח הבסיסית (ובעבירות נוספות), ונדונו, בהסכמה, למאסר בפועל למשך 25 שנה. אימה של נאשמת 2 נרצחה על ידי נאשמת 2 (שבזמן ביצוע העבירה הייתה מעט מעל גיל 18) ועל ידי נאשם 1, בן זוגה, שהיה כבן 21 שנים. הרקע למעשה היה התנגדותה של המנוחה לקשר בין הנאשמים. ההחלטה להמית את האם הייתה משותפת לשניהם. נאשם 1 הוא זה שדקר את האם למוות 7 דקירות בפלג

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

תפ"ח 20749-11-18 מדינת ישראל נ' שפק(עציר)

גופה העליון, על דעתה ובהסכמתה של נאשמת 2 (שהמתינה בחדר סמוך). בגזר הדין ציין בית המשפט, בין השאר, כי מדובר ברצח מתוכנן ואכזרי.

בית המשפט קבע מתחם עונש שנה בין 24 ל-29 שנות מאסר. כן קבע בית המשפט, אשר כיבד את הסדר הטיעון, כי העונש המוצע על ידי ב"כ הצדדים הוא הולם, ראוי ומגלם במידה נכונה את נסיבות המעשה והענישה הראויה בהתחשב בנסיבות הנאשמים.

62. **תפ"ח ברנהו לעיל:** הנאשם שהודה נדון לעונש מאסר בפועל למשך 28 שנה, בגין עבירת הרצח הבסיסית בכוונה, חבלה חמורה בנסיבות מחמירות ביחס לבתו של המנוח ועבירות נוספות. בין הנאשם ובין המנוח, קשיש כבד שמיעה, לא הייתה היכרות מוקדמת והשניים התגוררו בשכנות. הנאשם נכנס לדירתו של המנוח, ובשלב כלשהו, בהחלטה ספונטנית, בעת שהמנוח עמד בחדר המקלחת, היכה הנאשם בחוזקה את המנוח באמצעות אגרופים מספר פעמים, בפניו, בראשו ובגוו, בכוונה לגרום למותו. כתוצאה ממעשי הנאשם, נפל המנוח על הרצפה, ותוך זמן קצר נפטר. הנאשם נטל את המפתח לדירה, ובהמשך גנב מספר פריטים של המנוח ופעל לשיבוש הזירה, לרבות ניסיון הצתה. בהמשך, כשהגיעה בתו של המנוח לדירה, הוא היכה בראשה מספר פעמים באמצעות פטיש, וכן היכה אותה ברגלה, וגרם לה חבלות.

באותו עניין עתרה המאשימה להטיל על הנאשם בגין כל העבירות עונש מאסר ראוי למשך 30 שנה. בית המשפט החליט שלא לקבוע מתחם עונש בעניינו של הנאשם מהסיבות שפורטו בסעיף 51 לעיל, שהמרכזית שבהם הייתה קושי ראיתי.

63. תפ"ח (ב"ש) 5228-11-17 **מדינת ישראל נ' עמרו** (18.11.20): הנאשם שהודה נדון, בהסכמה, לעונש מאסר בפועל למשך 28 שנה, בגין עבירת הרצח הבסיסית, חטיפה לשם חבלה והשמדת ראיות. העונש המוסכם הושג בהליך גישור שבו גובש הסדר טיעון כאמור. ביסוד הסדר הטיעון עמדה נטילת האחריות למעשים, וכן הסדר סולחה שהושג, שהביא את הסכסוך בין המשפחות לקיצו. הנאשם ביקש מהמנוח שיבטל כישוף שהוטל עליו, ואילו המנוח דרש מהנאשם לשלם לו סכום כסף גבוה. בהמשך, הנאשם יחד עם אחר, חטפו את המנוח במרמה, והיכו אותו בראשו למוות באמצעות את חפירה.

64. תפ"ח (מרכז) 885-11-18 **מדינת ישראל נ' מסרשה** (6.1.21): לאחר שמיעת הוכחות, הורשע הנאשם בעבירת הרצח הבסיסית, ונדון לעונש מאסר בפועל למשך 29 שנה. הנאשם היה שוטר במשטרת ישראל, ובמסגרת תפקידו הוא החזיק אקדח מסוג "יריחו", שאותו נהג לקחת לביתו (לאחר סיום המשמרת). על רקע מחלוקת בין הנאשם ובין בת זוגו המנוחה, התפתח בין השניים ויכוח מילולי, שכלל גידופים וצעקות. הנאשם, שהיה נסער מהוויכוח יצא מהבית. כעבור מספר שעות, לאחר ששב לבית, בין השניים התפתח ויכוח נוסף, שבמהלכו היכה את

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

תפ"ח 18-11-20749 מדינת ישראל נ' שפק(עציר)

המנוחה בפניה. בהמשך, נטל הנאשם מכסה של מחבת שהיה במקום, והיכה באמצעותו את המנוחה בגב, ולאחר מכן, בעט ברגלה של המנוחה שנפלה ארצה ודיממה מהרגל. באותו השלב, נמשך הוויכוח בין השניים. בעיתוי זה, גמלה בליבו של הנאשם ההחלטה להמית את המנוחה. הנאשם הלך לחדר השינה, הוציא מהארון את האקדח, וצעד חזרה לכיוון המנוחה. הנאשם דרך את האקדח, כיוון אותו לעבר המנוחה, וירה לעבר פניה ירייה אחת. הקליע פגע בעין של המנוחה וחדר לראשה. במעשים אלה גרם הנאשם למותה של בת זוגו, אם ילדתו ואם לילדים נוספים ממערכת זוגית קודמת.

כתב האישום ייחס לנאשם עבירת רצח בכוונה תחילה כנוסחה עובר לתיקון מס' 137. בהכרעת הדין נקבע כי המאשימה הוכיחה שהתקיימו כל יסודות עבירת הרצח לפי סעיף 300(א)(2) לחוק העונשין כנוסחו לפני התיקון, לרבות היסוד הנפשי הנדרש של כוונה תחילה. עם זאת, הואיל ולא התקיימו הנסיבות המחמירות (תכנון או הליך ממשי של שקילה וגיבוש החלטה להמית), כאמור הורשע הנאשם בעבירת הרצח הבסיסית, כדין מקל, כאשר היסוד הנפשי הוא של כוונה תחילה.

המאשימה עתרה להטיל על הנאשם עונש של מאסר עולם, מן הטעם שהנסיבות מצביעות על רף גבוה ביותר של חומרה, והדברים אמורים ביסוד הנפשי של כוונה תחילה, כפי שהוכח בבית המשפט. ואולם, בית המשפט קבע מתחם עונש שנה בין 26 שנות מאסר ובין מאסר עולם.

ב"כ המאשימה ביקשה לערוך הבחנה בין נסיבות המקרה דנן ובין הנסיבות בעניין מסרשה. למסרשה לא היה עבר פלילי, והוא ביצע את המעשה בהיותו במצב רגשי מיוחד. מנגד טען ב"כ הנאשם שהנסיבות בעניין מסרשה הן חמורות מאלה שבעניינו, מסרשה ניהל הוכחות, ובית המשפט קבע שהמעשה נעשה בכוונה תחילה, שהיא דרגת האשמה החמורה ביותר, מה עוד שהוא ניצל את העובדה שהיה ברשותו נשק מתוקף תפקידו כשוטר ועשה בו שימוש כאמור.

נסיבות ביצוע העבירה :

65. כפי שמפורט בכתב האישום המתוקן, ברקע לביצוע העבירה, הקשיים שהתגלעו במערכת היחסים בין בני הזוג. בשנת 2016 הביעה המנוחה את רצונה להתגרש מהנאשם, ומנגד ביקש הנאשם לשמר את חיי הנישואין. בחודש מאי 2018 עזבה המנוחה את הבית שבו התגוררה עם הנאשם ועברה להתגורר ביחידת דיור נפרדת יחד עם בתה ש'. בהמשך לכך, ביום 14.5.2018 חתמו בני הזוג על הסכם גירושין, ונקבע מועד דיון בבית הדין הרבני לצורך מתן הגט. לבקשת הנאשם, נדחה הדיון שאמור היה להתקיים ביום 24.10.18. בחודשים שחלפו הביע הנאשם שוב ושוב את רצונו בשלום בית. ואולם, ניסיונו לשכנע בכך את המנוחה לא צלח. ביום 9.10.18

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

תפ"ח 18-11-20749 מדינת ישראל נ' שפק(עציר)

נסעו בני הזוג לפגישה בענייניו של נ', ובדרכם חזרה התפתח ביניהם ויכוח בענייניו של נ'. בהגיעם לדירה, סילק הנאשם את המנוחה מהרכב בצעקות. באותו הערב ולמחרת, 10.10.18, המשיך הוויכוח בין בני הזוג בחילופי הודעות טקסט. בשעה 20:24 לא השיבה המנוחה להודעת טקסט ששלח לה הנאשם, וכן בשעה 20:34, בהיותה עסוקה בשיחת טלפון אחרת, לא ענתה לשיחת הטלפון שלו.

66. בהמשך לאמור, בשעה 20:45 הגיע הנאשם ליחידת הדיור כשהוא מצויד במסמכים הנוגעים לנ'. בהיותו ביחידת הדיור, קטל הנאשם את חייה של המנוחה. אכן, הנאשם הגיע ליחידת הדיור כשהוא מצויד במסמכים הקשורים לנ' כשברקע חילוקי דעות בין בני הזוג בנוגע לנ'. לטענת ההגנה, הרקע למעשה ההמתה הוא (אך ורק) כעסו של הנאשם על המנוחה בשל נסיבות הקשורות לנ', ולא רצונה של המנוחה להיפרד מהנאשם. טענה זו אינה מקובלת עלינו.

67. סעיף 40(ד) לחוק העונשין מלמדנו כי כאשר הודה הנאשם בעובדות כתב האישום, יכלול כתב האישום את כל העובדות והנסיבות הקשורות בביצוע העבירה. בענייננו, לא בכדי פירטה המאשימה בהרחבה את מערכת היחסים בין בני הזוג, את רצונה של המנוחה להתגרש מהנאשם ואת העובדה שהיא עקרה מביתה המשותף והתגוררה בנפרד מהנאשם. מנגד, מפורט בכתב האישום, שבמהלך תקופה ניסה הנאשם לשכנע את המנוחה לשוב ולחיות עמו ב"שלוש בית". כך גם מפורט שהדיון בבית הדין הרבני נדחה לבקשת הנאשם ונקבע למועד בסוף חודש אוקטובר 2018. הרצח בוצע כשבועיים עובר למועד שבו היו אמורים בני הזוג להתגרש. בהיבט העובדתי, לאירוע קדם ויכוח בענייניו של נ', והנאשם הגיע ליחידת הדיור כשהוא מצויד במסמכים הקשורים לנושא זה. ואולם, יש לראות עובדות אלה על רקע מערכת היחסים בין בני הזוג, כפי שהיא תוארה בכתב האישום בצורה רחבה. מכאן, שכתב האישום המתוקן מצביע על זיקה בין העובדות המתוארות בכתב האישום כרקע ובין אירוע הרצח.

68. מעשה הרצח: לאחר שהנאשם כבר שהה ביחידת הדיור, הוא קיבל את ההחלטה לרצוח את המנוחה, והוא עשה כן בכך שדקר אותה באמצעות סכין בשר חדה. הנאשם דקר את המנוחה חמש עשרה דקירות בפלג גופה העליון, בכוונה לגרום למותה. הדקירות הרבות פגעו באיבריה הפנימיים של המנוחה, והיא נפטרה כתוצאה מהלם תת נפחי. בנוסף לנחישות שבה פעל הנאשם כדי לקטול את חייה של אישתו ואם ילדיו, אזי גם לאחר שכבר הבין שהיא אינה עוד בין החיים, הוא נעל את הדלת של יחידת הדיור, והשליך את המפתח במקום מסתור. לאחר מכן הוא התחבא מפני רשויות החוק, עד אשר אותר ונעצר למחרת. הנאשם ביצע במנוחה מעשה אכזרי, גם אם אינו בא בגדר המונח "אכזריות מיוחדת" במובן סעיף 301א(7) (שעניינו רצח בנסיבות מחמירות. נדגיש כי מדובר במעשה שבוצע בכוונה, ועל כן את נסיבות העבירה יש למקם ברף הגבוה של החומרה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

תפ"ח 18-11-20749 מדינת ישראל נ' שפק(עציר)

69. במעשהו זה לא רק שהנאשם קטל את חייה של המנוחה, אישתו ואם ילדיו, שהייתה כבת 53 שנים, אלא גרם לשבר קשה בכל התא המשפחתי: הילדים המשותפים והוריה של המנוחה.

70. הנזק שנגרם לנפגעי העבירה: במעשהו גזל הנאשם מבני משפחתו אם, בת להוריה ואחות, וזרע במשפחה הרס, אובדן ואבל עמוק, שגרם טלטלה קשה לכל אחד מבני המשפחה לחוד ולמשפחה כמכלול. כפי שפורט סעיף 15 לעיל, כשנרצחה המנוחה היו שני הוריה המבוגרים בחיים. לאחר הרצח הידרדר מצבה של האם והיא נפטרה. כעבור מספר חודשים חלה הידרדרות גם במצבו הבריאותי של האב, המקשר בין הצער והאובדן למצבו הירוד. כך גם גרם הנאשם נזק עצום לילדיו, שגם עובר לרצח חוו ילדות מורכבת בצל האווירה הקשה ששררה בבית סביב התנהלותו של הנאשם כלפיהם וכלפי המנוחה. כל אחד מהילדים סובל מתסמינים פוסט טראומטיים וכולם חווים בצורה קשה את אובדן האם ומביעים געגועים עזים אליה. כמו כן סוקר התסקיר את האובדן שנגרם לני ולאמו (אחותה של המנוחה).

קביעת מתחם העונש:

71. בקביעת מתחם העונש שיווינו לנגד עינינו את עקרון ההלימה בענישה, הפגיעה בערך המוגן, מדיניות הענישה בפסיקה שהוצגה לפנינו, וכן נסיבות ביצוע העבירה.

אנו קובעים אפוא כי בענייננו מתחם העונש נע בין 27 שנים ועד למאסר עולם.

הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה

72. א. לנאשם הרשעה קודמת בעבירת אלימות כלפי המנוחה שבוצעה בשנת 2016, שבגינה תלוי ועומד נגדו מאסר על תנאי בר הפעלה בן 6 חודשים.

ב. גילו של הנאשם ונסיבותיו כפי שנשטחו לפנינו, ובעיקר העובדה שמתקבל הרושם שבמסגרת משפחת האומנה הוא גידל את נ' כאחד מילדיו, והוא דאג לצרכיו גם לאחר שבני הזוג נפרדו.

ג. הודייתו של הנאשם: מיד בחקירתו במשטרה הודה הנאשם בכך שרצח את המנוחה, וביצע שחזור של המעשה. ואולם בבית המשפט כבר בחלק מעובדות כתב האישום ועל כן התקיים הליך של הוכחות, שבמסגרתו העידו חלק מעדי התביעה, לרבות אחת מבנותיו. משהסכימה המאשימה לתקן את עובדות כתב האישום וליחס לנאשם את עבירת הרצח הבסיסית, שבעובדותיה הודה הנאשם כבר בחקירתו, הביא הדבר לסיום ההליך המשפטי בהסדר טיעון. בדברו לעונש הקריא הנאשם דברים מתוך הכתוב בהתייחס גם להיבט של החרטה על

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

תפ"ח 20749-11-18 מדינת ישראל נ' שפק(עציר)

המעשים. על פי התרשמותנו, החרטה קשורה במידה רבה גם למחיר הכבד שהנאשם יידרש לשלם בגין המעשה הנורא שביצע. עם זאת, נניח לטובתו שבליבו גם חרטה על מר גורלם של המנוחה שלא תשוב עוד, ושל הילדים שנותרו המומים ושבורים. לזכות הנאשם נציין בעניין זה כי אומנם הבת הבכורה העידה לפנינו, כאמור, אך הודייתו חסכה את העדת שאר בני המשפחה. לבסוף ביקש הנאשם את סליחתם ומחילתם של בני המשפחה.

ההכרעה

73. שקלנו בכובד ראש את הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, ולא מצאנו לנכון לקבל את עתירת המאשימה להטיל על הנאשם את העונש המרבי הקבוע בחוק, קרי: מאסר עולם. בהתחשב במכלול הנסיבות כפי שפורטו, ומבלי להתעלם מהרשעתו הקודמת של הנאשם, מצאנו להעניק משקל להודייתו שייתרה את העדת חלק מבני המשפחה וחסכה זמן שיפוטי, וזאת על אף קושי מסוים באופן שבו בחר הנאשם להביע חרטה. החלטנו אפוא למקם את עונשו של הנאשם באמצע מתחם העונש.

74. נגד הנאשם תלוי ועומד מאסר על תנאי בן 6 חודשים, שהוא בר הפעלה. סעיף 58 לחוק העונשין קובע כי הכלל בהפעלת מאסר מותנה הוא שמאסר זה יינשא במצטבר למאסר שמוטל בגין ההרשעה החדשה, זולת אם הורה בית המשפט, מטעמים שיירשמו, על חפיפה חלקית, או מלאה. בית המשפט רשאי לסטות מן הכלל של ברירת המחזל בסעיף 58 לחוק, ולהורות על חפיפתן של תקופות המאסר, אם מצא שהאיזון בין האינטרס החברתי במיצוי הדין לבין האינטרס האנושי נוטה לטובת הליכה לקראת הנאשם. במקרה שלפנינו ולנוכח נסיבות המקרה, איננו מוצאים שקיימים טעמים להורות על חפיפה כלשהי של המאסר המותנה למאסר המוטל בגין רצח המנוחה. המאסר המותנה הוטל בשל אלימות כלפי אותה מנוחה עצמה, והזיקה בין העבירה שבגינה הוטל המאסר המותנה לעבירה שלפנינו היא חזקה ביותר. לפיכך, כלל הנסיבות מצדיקות, לטעמנו, הפעלתו במצטבר.

75. לפיכך, גוזרים אנו על הנאשם את העונשים הבאים:

א. מאסר בפועל למשך 28.5 שנים.

ב. אנו מורים על הפעלת מאסר על תנאי בן 6 חודשים שהוטל על הנאשם בת"פ (נתניה) 61199-10-17.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

תפ"ח 20749-11-18 מדינת ישראל נ' שפק(עציר)

עונש המאסר המפורט בסעיף ב' ירוצה במצטבר לעונש המאסר המפורט בסעיף א' לעיל.

סה"כ ירוצה הנאשם עונש מאסר בפועל למשך 29 שנים, החל מיום מעצרו: 11.11.18.

- ג. מאסר על תנאי למשך 12 חודשים, והנאשם לא יישא עונש זה אלא אם יעבור בתוך 3 שנים מיום שחרורו עבירת אלימות מסוג פשע.
- ד. פיצוי לנפגעי העבירה בסך 258,000 ₪ שיחולק בחלקים שווים בין שלושת ילדיהם של המנוחה והנאשם (א', ח' ושי').
- הפיצוי יופקד בקופת בית המשפט לא יאוחר מיום 1.6.21. ב"כ המאשימה תעביר למזכירות בית המשפט את פרטי נפגעי העבירה.

זכות ערעור לבית המשפט העליון בתוך 45 יום מהיום.

ניתן היום, י"א ניסן תשפ"א, 24 מרץ 2021, במעמד הצדדים.

מיכאל תמיר, שופט

מיכל ברק-נבו, שופטת

ליאורה ברודי, שופטת
סג"נ, אב"ד